

LBRIS

We know
books

Dragostea și fericirea omului

*Putem fi fericiți
fără Dumnezeu?*

Traducere din limba rusă
Gheorghită Ciocoi

EDITURA DE SUFLET
București

Cuprins

Prefață	5
Este cu putință adevărata fericire fără Dumnezeu? (<i>Serghei Hudiev</i>)	11
Ce este libertatea?	21
Despre căutarea fericirii	39
Dragoste ori teologie	53
Rai și iad	67
Calea mântuirii	83
Dragostea – esența creștinismului (<i>Aleksandr Miropolski</i>)	114
Iubirea reciprocă – calea spre fericire (<i>L.F. Șehovțova</i>)	128

Este cu putință adevărata fericire fără Dumnezeu?

SERGHEI HUDIEV

Este cu putință adevărata fericire fără Dumnezeu? Desigur, pentru o perioadă te poți simți relativ bine fără credința în Dumnezeu, dar, de obicei, considerăm că fericirea autentică este cu mult mai mult decât a ne simți bine. Cu mult mai mult decât pentru o oarecare vreme.

Trei semne ale fericirii adevărate

Dar ce este fericirea adevărată?

În ceea ce privește adevărata fericire, putem distinge trei componente:

Cel mai vădit dintre acestea este simțământul – trăirea fericirii. Se află destul de la suprafață încât, de regulă, „fericirea” este numită însăși experimentarea acestuia – a confortului și

mulțumirii, când totul este rânduie cu bine în viața noastră, când nu suntem bolnavi și plini de griji, când ne ocupăm cu ceea ce ne place, când avem parte de o oarecare realizare sau de o victorie: tânărul care a trecut cu bine examenele ori care a aflat o iubire împărtășită, soțul matur care a făcut o descoperire importantă. Soții sărbătoresc nașterea unui copil, prietenii și rudele se adună la masa de praznic...

În acest sens omul necredincios poate fi fericit. Dumnezeu este îndurător și bun: „El face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei drepti și peste cei nedrepti” (*Matei 5, 45*). În viață, există multe lucruri bune și pentru cei care nu-L cunosc pe El. Așa cum spune apostolul: „În veacurile trecute, a lăsat ca toate neamurile să meargă în căile lor, deși El nu S-a lăsat pe Sine nemărturisit, făcându-vă bine, dându-vă din cer ploi și timpuri roditoare, umplând de hrană și de bucurie inimile voastre” (*Fapte 14, 16-17*).

Dar este oare aceasta o fericire autentică? Sunt reflecții ale trăsăturilor autentice, însă nu aflăm aici o trăsătură importantă: constanța. Odată cu ea, după o anumită amploare a eveni-

mentelor, fără îngroziri și tragedii, tânărul plin de mari planuri și așteptări devine un soț matur, care își dă seama că intențiile sale nu s-au împlinit așa cum și-a dorit și că visele sale – cum se întâmplă adeseori – nu l-au făcut fericit. Oamenii „realizați” – în sensul că au devenit cunoscuți și foarte bogați – sunt departe de a fi fericiți și, uneori în chip vădit, sunt nefericiți – fără a mai vorbi de cei cărora li se oferă un tratament pentru alcoolism și narcotice. Apoi, amintind doar despre cursul normal al vieții, fără tragedii, vine bătrânețea, „ofilirea” atracțiilor celor dinafară, dar și a sănătății, și ne convingem tot mai mult că izbânzile medicinei nu vor anula actul fundamental al morții noastre. Pornind de la mijlocul vieții (există așa-numita „criză a vârstei de mijloc”), ne dăm seama că viața noastră se îndreaptă spre un declin fizic.

Există o mulțime de tragedii neașteptate – un diagnostic crunt, un accident de mașină, o crimă, care, desigur, pot să nu ni se întâmple nouă personal, însă întotdeauna rămâne și o astfel de posibilitate. Rețelele de socializare, care ne fac martori ai vieții multor cunoscuți și necunoscuți, ne

introduc în mod regulat în cursul unor alte tragedii, ce pot apărea și în viața noastră. Însă acest lucru nu anulează momentele noastre de fericire, de bucurie și de satisfacție, pe care le trăim. Cunoscuta expresie „o viață de câine” reflectă o atitudine profund incorectă – și mai ales o atitudine rușinoasă și lipsită de recunoștință față de viață. Însă toate aceste momente sunt trecătoare; toate lucrurile bune din această viață iau sfârșit. Adevărata fericire ar trebui să fie solidă, neschimbabilă. Mâhnirea otrăvitoare nu trebuie să rămână nici măcar pentru un moment în sufletele noastre.

Fericirea autentică trebuie să conțină încă un element important: să corespundă binelui și hărăzirii omului. Îngăduiți-mi să lămuresc această printr-un joc. Să ne închipuim doi oameni fericiți. Petea este de profesie medic. E un chirurg priceput și salvează viața și sănătatea oamenilor. Aceasta îl face fericit. Kolea este un iscusit amator de jocuri pe calculator. E unul dintre cei mai buni jucători din lume. Se menține pe internet tot timpul în vârful ierarhiei. Aceasta îl face fericit. Să admitem însă – și aceasta este pe deplin posibil –, la ni-

vel subiectiv, că ambii experimentează fericirea. Vom spune oare că fericirea jucătorului „cu tancurile” este același lucru ori chiar mai puțin mareț decât un alt fel de fericire? Mai mult, închipuiți-vă că chirurgul nu întotdeauna este bucuros și mulțumit în viață – iar uneori, cu toată iscusința sa, pacienții lui mor, alteori obosește, dar trebuie să-și rezolve problemele de la serviciu, să-și susțină ferm punctul de vedere și să aibă diferite controverse.

Pe scurt, să îndure toate aceste lucruri întristătoare și obositoare care există în lumea reală și pe care nu le aflăm în „lumea tancurilor”. Vom spune oare că el este mai puțin mulțumit, în același sens, ori mai puțin fericit? Satisfacția nu este singurul criteriu. Să ne închipuim un om care are în creier câțiva electrozi ce acționează asupra centrului plăcerii – astfel încât primește plin de satisfacție un fel de narcotice – fără efecte secundare. Un astfel de om poate fi întotdeauna extrem de mulțumit. Îl vom considera fericit? Dimpotrivă, această stare pare a fi o nefericire înfricoșătoare. Așadar, adevărata fericire nu constă într-o trăire subiectivă, ci în ceva

mult mai profund și mai autentic, în părtășia cu adevăratul bine. Prin urmare, adevărata fericire implică trei componente – experimentarea fericirii, tăria și armonizarea ei cu adevăratul bine și hărăzirea omului.

*Putem fi fericiți într-o lume
fără Dumnezeu?*

În lumea fără Dumnezeu – în care ateii se văd a fi singurii care există –, ultimele două componente nu se pot afla, moartea fiind inevitabilă și ireversibilă. Tragediile vieții omenești sunt complet lipsite de sens și nu se vor preface nicidecum în binecuvântări cerești. De curând, am văzut o caricatură amuzantă – doi albi ajung într-un sat african și anunță: „Noi suntem misionari atei. Vă informăm că veți suferi fără nici un ideal și fără nici un sens, iar apoi veți muri pentru totdeauna.” În acest caz nu se poate vorbi, pur și simplu, despre nici un sens, de nici o hărăzire în viața omului. Când spunem că e mai bine să salvezi oameni decât să te joci „cu tancurile” presupunem că există un fel de scară a valorilor pe care salvarea vieții

se află mult mai sus decât jocurile pe computer. Însă cine stabilește o astfel de scară? Oamenii? Dar care anume? Oamenii sunt diferiți în evaluările lor. Nu demult am dat de un articol al unei feministe și ecologiste britanice care (la modul serios) afirma că ar fi mai bine ca umanitatea să dispară de pe fața pământului ca să nu mai dăuneze climatului. Veți spune că ea, vorbind cu ușurință, greșește – însă feminista consideră că voi sunteți cei care greșiți.

Cum stau, de fapt, lucrurile? Dacă nu există Dumnezeu, atunci formularea exactă – care dintre voi are dreptate – este lipsită de sens în funcție de sistemul de evaluare. Credeți că existența omenirii este bună. Că răul este unul ori altul nu e mai mult decât o părere omenească. Iar dacă nu există nimeni în univers care să poată evalua lucrurile, cu excepția oamenilor, nu există o vedere despre lume, nu este nimeni care să judece între voi... În concepția noastră legată de Dumnezeu putem spune că „omul a fost zidit pentru a arăta dragoste lucrătoare față de aproapele său, salvând vieți, și nu pentru a se juca cu tancurile”. Prin urmare, omul, în ge-